

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ГЕОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОЛОГОРОЗВІДУВАЛЬНА СПРАВА»

У статті розкрито питання фахової підготовки майбутніх геологів у курсі «Геологорозвідувальна справа»; здійснено порівняльний аналіз змісту навчальної програми і обсягу годин на її вивчення у різних вищих навчальних закладах; запропоновано шляхи удосконалення змісту навчальної дисципліни та подано методичку використання медіа технологій для формування професійної компетентності майбутніх геологів.

Ключові слова: геологорозвідувальна справа, майбутні геологи, фахова підготовка, кейс-метод, медіа технології.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Доцільність інновацій в галузі професійної освіти обумовлена входженням України до Європейського та світового освітнього й економічного просторів. Оскільки сучасний фахівець галузі надрокористування – майбутній геолог – має бути конкурентоспроможним на світовому ринку праці, їх підготовка має бути зорієнтована на формування компетентних фахівців. Цього можна досягти за умови якісної організації освітнього процесу шляхом використання сучасних навчальних технологій та збільшення частки практичної складової в підготовці майбутніх геологів.

Враховуючи, що в умовах традиційного підходу до організації фахової підготовки майбутніх геологів цього складно досягти, доцільність удосконалення змісту та методички викладання навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа» (однієї із нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки), яка сприятиме професійній підготовці майбутніх геологів, підвищення її продуктивності в сенсі формування фахових компетентностей є вельми актуальною [1, 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Проблему професійної підготовки досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, зокрема М. Бубнова, С. Бордаченко, Н. Колесник, В. Майковська, М. Семиченко, В. Стасюк та ін. Фундаментальні дослідження професійної підготовки майбутніх гірничих інженерів були проведені Т. Медведовською та О. Русановою, де розглянуто історичний аспект фахової підготовки гірничих інженерів в Україні та алгоритмічний підхід до їх навчання [3; 4].

На особливу увагу заслуговує робота О. Дерев'янка за темою: «Формування професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів у процесі навчання фахових дисциплін», де авторка наголошує на доцільності дотримання в професійній підготовці майбутніх гірничих інженерів таких принципів, як системність, послідовність, науковість, доступність, індивідуальний підхід, проблемність, взаємозв'язок теоретичних знань і практичної діяльності, професійна спрямованість, забезпечення конкурентоспроможності майбутнього фахівця [5, с. 197].

Найбільш дотичним до нашого є дослідження І. Сахневич, яка розглядала педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців нафтогазового профілю. Автором обґрунтовано доцільність формування у майбутніх фахівців нафтогазового профілю медіакомпетентності в процесі фахової підготовки [6].

Проблеми професійної підготовки саме майбутніх фахівців геологічного профілю знайшли своє вирішення в роботах В. Манюка, В. Михайлова, О. Плотнікова, Н. Полякової тощо. Таким чином, ґрунтовний аналіз наукового доробку виявив, що проблема професійної підготовки майбутніх геологів розглянута недостатньо.

Формулювання мети статті. Метою статті є удосконалення змісту і методички викладання навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа», задля оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх геологів з урахуванням сучасних вимог нормативно-правових документів в галузі професійної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих

результатів. Основною базою дослідження було обрано кафедру геології, факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Об'єкт дослідження – фахова підготовка майбутніх геологів, предмет дослідження – навчальний курс «Геологорозвідувальна справа».

Геологорозвідувальна справа – одна із нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів геології, як результат її опанування майбутніми геологами розглядаються вміння використовувати професійно-профільовані знання, уміння й навички в галузі фундаментальних розділів загальної геології для дослідження геологічних явищ і процесів [1]. Головне завдання дисципліни – формування у студентів знань та практичних навичок із застосування бурової техніки, методики борових робіт та проходки гірських виробок, їх документації та проектування, а також ознайомлення студентів із основними питаннями техніки безпеки при здійсненні природоохоронних заходів.

Професійна підготовка фахівців геологічного профілю в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна обумовлена впливом більш ніж вікових традицій фахової підготовки майбутніх геологів в університеті. Існування так званої «Харківської геологічної школи», чії випускники зробили значний внесок в розвиток як науки, так і галузі в цілому, і які, безпосередньо, продовжують традиції професійного навчання, сформувало усталену методику підготовки та єдиний специфічний підхід до викладання дисциплін. Низка зацікавленість і бажання викладачів випускаючих кафедр імплементувати нові педагогічні технології та методики, привносити зміни до стін університету ґрунтується також на міфі про неможливість викладати фундаментальні геологічні дисципліни інакше, ніж це робили корифеї галузі протягом останнього сторіччя з огляду на специфіку предметів. Донедавна навчальна дисципліна «Геологорозвідувальна справа» також не була винятком. З метою різнобічного розгляду даної проблеми зосередимо головну увагу на двох аспектах: 1) структурі та змістовому наповненні дисципліни; 2) методиці її викладання.

Геологорозвідувальна справа як дисципліна має прикладний характер та безпосередньо знайомить студентів зі специфікою професійної діяльності, формує уявлення про організацію робіт, їх умови та особливості. Вона відноситься до циклу нормативних професійних дисциплін і викладається протягом 2-го року навчання (для денного віддалення) [7]. Результати аналізу її структури дають підстави констатувати, що дана дисципліна складається з трьох розділів, два з яких – «Гірничі роботи» та «Бурові роботи» – викладаються протягом третього семестру і присвячені безпосередньо ознайомленню студентів зі специфікою даних робіт, їх методикою та технікою безпеки при проведенні. Дані розділи, беззаперечно, є актуальними, оскільки по закінченні другого курсу студенти направляються на навчальну бурову практику, де вони наочно спостерігають за процесом буріння та опосередковано беруть в ньому участь (вчаться правильно відбирати зразки породи, описувати їх, заповнювати геологічну документацію тощо). В той же час третій розділ курсу – «Структура геологорозвідувальних робіт», – що відповідно до програми викладається впродовж четвертого семестру, максимально зосереджений на пошуку й розвідці корисних копалин, організації геологорозвідувальних робіт, розгляді питань підрахунку запасів тощо. Враховуючи, що в навчальному плані професійної підготовки майбутніх геологів [8] передбачені повноцінні окремі дисципліни «Пошуки та розвідка корисних копалин» і «Економіка, організація та планування геологорозвідувальних робіт», які викладаються на четвертому курсі, постає питання про доцільність глибокого вивчення розділу «Структура геологорозвідувальних робіт» студентами другого курсу.

Аналіз програми навчальної дисципліни «Пошуки та розвідка корисних копалин» виявив, що предметом вивчення є методики пошуку та розвідки родовищ корисних копалин, а розгляду підлягають такі питання, як: «Стадійність геологорозвідувальних робіт, пошуки та розвідка родовищ корисних копалин», а також «Випробування та підрахунок запасів» [8]. В свою чергу для дисципліни «Економіка, організація та планування геологорозвідувальних робіт» характерний розгляд питань організації геологорозвідувальних робіт та оцінки корисних копалин в економічному аспекті. Тобто простежується тенденція до повторення одних і тих самих тем в дисциплінах другого та четвертого курсів.

Крім того, вважаємо доцільним наголосити, що рівень усвідомленого сприйняття навчального матеріалу стосовно пошуків родовищ корисних копалин та організації геологорозвідувальних робіт студентами другого курсу значно менший, ніж студентами четвертого курсу, оскільки для повноцінного його розуміння надалі навчальним планом передбачено опанування ряду інших дисциплін циклу фундаментальної, професійної та практичної підготовки.

Результати аналізу вітчизняного досвіду викладання дисциплін циклу фундаментальної, професійної та практичної підготовки дозволяють нам зробити висновки про доцільність скорочення обсягів навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа» в межах одного семестру за рахунок розділу «Структура геологорозвідувальних робіт» за умови зосередження уваги на розділах «Гірничі роботи» та «Бурові роботи». В той же час в межах дисципліни «Геологорозвідувальна справа» на другому курсі питання «Структури геологорозвідувальних робіт» має місце лише як узагальнююча тема для висвітлення стадій геологорозвідувальних робіт, їх масштабності та послідовності, аби подальше сприйняття тем «Бурові та гірничі роботи» було логічним та зрозумілим.

З метою перевірки доцільності нашої пропозиції ми звернулися до результатів аналізу вітчизняного досвіду підготовки майбутніх геологів в інших ВНЗ України (дивись таблицю).

Таблиця

**Результати порівняльного аналізу викладання навчальної дисципліни
«Геологорозвідувальна справа» у ВНЗ України**

Назва ВНЗ	Кількість годин		Термін викладання	Форма підсумкового контролю
	Загальна	в т. ч. аудиторних		
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	216	90	2 курс, 3-4 семестр	залік, залік
Криворізький національний університет	120	32	3 курс, 6 семестр	Залік
Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара	120	56	3 курс, 6 семестр	Екзамен
Дніпропетровський гірничий університет	72	28	2 курс, 3 семестр	Залік
Київський національний університет імені Т. Шевченка	108	68	2 курс, 4 семестр	Залік
Львівський національний університет імені І. Франка	132	64	4 курс, 8 семестр	Залік

Як видно з таблиці, викладання навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа» у трьох ВНЗ здійснюється на другому курсі, в двох – на третьому, і в одному – на четвертому. Крім того, спостерігається тенденція до викладання даної навчальної дисципліни протягом одного семестру. Результати аналізу навчальних планів цих ВНЗ не дали однозначної відповіді на питання, чи є доцільним саме такий підхід. Відповідно до законодавства, нормативна дисципліна повинна мати обсяг не менший за три кредити, і дана умова, як видно з таблиці, виконується не в усіх ВНЗ. В той же час освітньо-професійна програма підготовки бакалавра спеціалізації 6.040103 «Геологія» не дає чіткої настанови про період освітнього процесу, впродовж якого має викладатися даний курс.

Наприклад, викладання дисципліни «Геологорозвідувальна справа» в ХНУ імені В. Н. Каразіна саме на другому курсі пов'язане із подальшою навчальною буровою практикою. Але оскільки в навчальних планах інших ВНЗ України бурова практика не виокремлена як окремий вид навчальної практики, підстави для критики такого підходу до організації навчального процесу відсутні.

Вважаємо, що викладання даної навчальної дисципліни на четвертому курсі навряд чи є своєчасним, адже ознайомлення студентів із буровими та гірничими роботами варто здійснювати до проходження ними на третьому курсі виробничої практики та до викладання на четвертому курсі дисциплін, пов'язаних із організацією геологорозвідувальних робіт та пошуками корисних копалин. На нашу думку, до знайомства із реальним виробничим процесом (практикою) студент має володіти знаннями щодо бурових та гірничих робіт (знати їх специфіку), вміти правильно відбирати та описувати матеріал (керна, шлам тощо) тощо. За іншого підходу, виробнича практика для студента стає не планомірним закріпленням теоретичних знань, а викликає труднощі у формуванні практичних умінь та адаптації до виробничого процесу.

Результати аналізу змісту даної навчальної дисципліни свідчать про застарілість окремих її тем, не відповідність сучасним технологіям тощо. Виділення значної кількості годин на розгляд методик буріння, які є не просто непродуктивними, а на даний момент вважаються в галузі архаїчними протягом останніх п'ятдесяти років (наприклад, дробового буріння), на наш погляд часу, призводить до потреби скорочення часу на розгляд дійсно актуальних тем: порівняння вітчизняного та закордонного досвіду буріння, розгляд сучасних методик проведення робіт, впровадження інновацій в галузі тощо.

З метою виявлення думку студентів щодо сучасності навчального матеріалу, який формує зміст дисципліни «Геологорозвідувальна справа», здійснено опитування студентів третього курсу спеціальності «Геологія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Зокрема, процес дослідження базувався на виявленні згоди студентів із твердженням «Мені не вистачає інформації про сучасні інновації та розробки в галузі» (рис. 1). У процесі опитування встановлено, що переважена частина студентів незадоволені рівнем сучасності навчального матеріалу даної дисципліни.

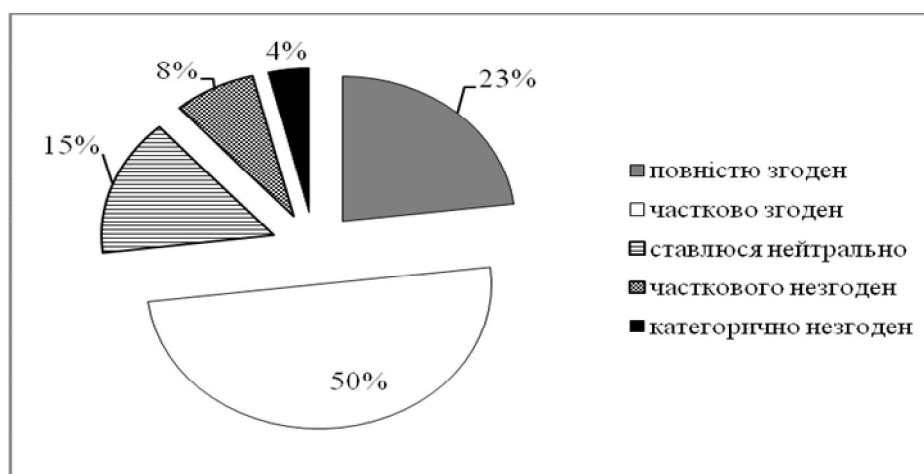

Рис. 1. Діаграма розподілу ступеня задоволеності студентів рівнем сучасності навчального матеріалу дисципліни «Геологорозвідувальна справа»

Результати анкетування, узагальнені на рис. 1, виявили та підтвердили доцільність модернізації змістового наповнення навчальної дисципліни, збільшення уваги на розгляд проблем інновацій в галузі, сучасних методик тощо.

Другий аспект, зосередження уваги на якому з нашої точки зору є актуальним, – це методика викладання навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа», що стосується як лекційних, так і практичних занять. Метод викладання будь-якого курсу не лише визначає вид навчальної активності, але й безпосередньо залежить від виду інформації, яка має бути опанована студентами [9, с. 32].

Враховуючи, що бурова практика, яка є логічним продовженням теоретичного навчання, дає майбутнім геологам повноцінне уявлення про бурові роботи, вважаємо, що наочне знайомство з технікою та технологією проведення робіт має відбуватися протягом всього навчального року. Безумовно, що на даному етапі матеріальне оснащення кафедри не дозволяє в повній мірі познайомитися із відповідним геологічним обладнанням та специфікою його роботи. Тому створення кафедральної медіатеки та використання в процесі професійного навчання

інформаційних відеороликів, присвячених буровим та гірничим роботам підвищують якість підготовки майбутніх геологів.

За визначенням «медіатека» – це фонд книг, навчальних і методичних посібників, відеофільмів, звукозаписів, комп'ютерних презентацій, а також технічне забезпечення для створення і перегляду фонду: комп'ютер, відеокамера, магнітофон, відеомагнітофон, проектори [10].

Ми, в свою чергу, під поняттям «медіатека» розуміємо сукупність фото- та (головне) відеоматеріалів геологічного змісту, використання яких в процесі фахової підготовки полегшує процес сприйняття студентами навчальних матеріалів та додає інтерактивності освітньому процесу.

Ми погоджуємося із думкою О. Крикливої, що при використанні відеоматеріалів в навчанні «інформація подається динамічно, що посилює результативний аспект навчання, збільшує щільність спілкування на заняттях. Динамічність та емоційність введення матеріалу сприяє запам'ятовуванню інформації, збільшує вірогідність сприйняття і використання даного змісту в майбутньому» [11].

З метою підтвердження нашого припущення щодо доцільності використання фото- та відеоматеріалів в процесі викладання навчальної дисципліни «Геологорозвідувальна справа» було проведене анкетування для визначення ступеня зацікавленості студентів в подібній інновації.

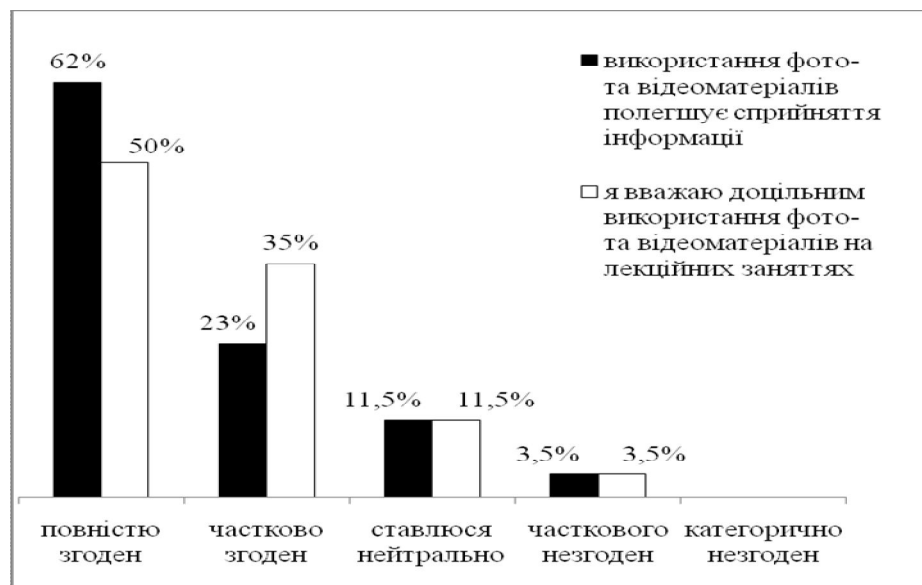

Рис. 2. Діаграма розподілу ступеня згоди студентів

Респондентам пропонувалось обрати ступінь власної згоди із твердженнями «Використання фото- та відеоматеріалів полегшує сприйняття інформації» та «Я вважаю доцільним використання фото- та відеоматеріалів на лекційних заняттях». Результати опитування, узагальнені на рис. 2, доводять, що переважна більшість студентів повністю згодна із тим, що використання фото-та відеоматеріалів полегшують сприйняття навчального матеріалу. Це свідчить про доцільність використання медіа-матеріалів в процесі викладання курсу.

На початковому етапі створення медіатеки припустимим є використання відеоматеріалів про кожний вид бурових та гірничих робіт, викладених в мережі Інтернет на значній кількості професійних сайтів. Серед запропонованих мережею матеріалів можна знайти як зйомку реальних виробничих ситуацій, так і спеціалізовані мультфільми, які показують матеріал схематично.

На майбутнє, на нашу думку, також доцільним є створення та використання навчальних фільмів власного виробництва про бурові роботи, що проводяться саме під час навчальної бурової практики. Такі відео дадуть уявлення студентам не лише про види бурових робіт, але й зможуть наочно роз'яснити вклад в них самих студентів, полегшити процес адаптації до навчальної практики в умовах, максимально наближених до реальних виробничих.

Використання відеоматеріалів дозволяє не лише зробити вивчення нового матеріалу

більш зрозумілим, але й дозволяє використовувати в освітньому процесі метод відео-кейси.

Кейс-метод (case study) – це метод аналізу ситуацій, який полягає в тому, що студентам до розгляду пропонується певна реальна (життєва) ситуація, яка має не лише певну практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при її вирішенні [12, с. 71].

Для підготовки сучасного конкурентоздатного фахівця варто активізувати освітній процес. Тому ми погоджуємося із думкою Ю. Бадюка, що: «це означає професійно-спрямовану діяльність викладача, котра проявляється у розробці й використанні такого змісту, форм, методів, прийомів і засобів навчання, що суттєво сприяють підвищенню інтересу, активності й творчої самостійності студентів у засвоєнні знань, формуванні вмінь і навичок, застосуванні їх на практиці» [14, с. 6].

Відео-кейс – це відео, на якому відображується певна реальна виробнича ситуація (або спеціально змодельована та знята на відео), яка має знайти своє вирішення в процесі роботи студентів над нею.

До прикладу, проаналізувавши низку відео, присвячену буровим роботам, ми виявили ряд порушень техніки безпеки при їх виконанні. Тому під час розгляду теми «Техніка безпеки при веденні бурових робіт», яка часто недостатнє усвідомлюється студентами, оскільки зосереджена на простому перераховуванні вимог різних нормативних документів до правил ведення робіт, і не має емоційного наповнення, можна використовувати саме подібні відео-кейси. У такому випадку, студенти переглядають відео із явними або прихованими порушеннями техніки безпеки і потім самостійно їх знаходять та пропонують власні рішення уникнення подібних ситуацій, або виходу з них. Це робить заняття більш динамічним, викликати дискусію, коли кожен зі студентів зможе викласти свою точку зору та обґрунтувати її.

Використання відео-кейсів вимагає від викладача доброго володіння матеріалом, вміння чітко формулювати задачі перед студентами та вміння координувати дискусію. Це вимагає додаткового часу на опрацювання відеоджерел, складання плану кейсу та навичок його проведення. Також метод кейсів вимагає від студентів активної участі в обговоренні проблем, до чого вони часто не готові. Саме тому викладач має відповідально підійти до створення опису кейса та чітко формулювати перед студентами завдання та суть роботи.

Позитивний досвід використання відео-кейсів під час професійної підготовки майбутніх геологів сприяє підвищенню фундаментальних теоретичних знань та аналітичних, практичних, творчих, комунікативних, соціальних умінь і навичок самоаналізу [12, с. 75].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. З огляду на те, що кінцевою метою фахової підготовки майбутніх геологів в умовах ринкової економіки є формування компетентностей, які допоможуть вчорашньому студенту реалізувати себе на ринку праці як конкурентоспроможного компетентного фахівця, кожна дисципліна, передбачена навчальним планом професійної підготовки, має бути зорієнтована саме на цей результат. Результатом проведеного нами дослідження стала порівняльна характеристика вітчизняного досвіду викладання курсу «Геологорозвідувальна справа» в різних ВНЗ України. Також було визначено головні недоліки в організації змістовного наповнення курсу та методиці викладання, серед яких: морально застарілі теми, відсутність розгляду інновацій в галузі, недостатність практичної підготовки, а також застарілі методи викладання (малоефективні лекції, які не активізують пізнавальну роботу студента) та відсутність наочності в процесі викладання курсу. Задля формування професійних компетентностей майбутніх геологів та раціональної організації курсу нами було запропоновано створення кафедральної медіатеки (підвищення наочності матеріалу), збільшення частки тем стосовно інновацій в галузі в структурі курсу та використання активних методів навчання – кейсів. Перспективним є дослідження інших активних методів навчання (ділові ігри, тренінги, ситуативне моделювання) в професійній підготовці геологів та викладанні курсу «Геологорозвідувальна справа», зокрема.

Список використаних джерел

1. Факультет геології, географії, рекреації і туризму. Освітньо-професійні програми, освітньо-наукові програми та тимчасові стандарти вищої освіти [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-geology.univer.kharkov.ua/index.php/zoo/osvitno-profesijni-programi-ta>

timchasovij-standart-vishchoi-osviti. – Назва з екрану.

2. Закон України «Про вищу освіту» [електронний ресурс]: (№ 1556-VII від 01.07.2014) / Верховна Рада України. – К., 2015. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану.

3. Медведовська Т.П. Розвиток професійної підготовки гірничих інженерів в Україні (1899-2005 рр.) : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Тетяна Павлівна Медведовська. – Київ, 2011. – 272 с.

4. Русанова О. О. Алгоритмічний підхід у навчанні майбутніх інженерів-гірників вищих технічних навчальних закладів : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олена Олександрівна Русанова. – Київ, 2006. – 218 с.

5. Дерев'янка О. В. Формування професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів у процесі навчання фахових дисциплін : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олена Василівна Дерев'янка. – Житомир, 2014. – 356 с.

6. Сахневич І. А. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців нафтогазового профілю : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Інна Андріївна Сахневич. – Київ, 2011. – 292 с.

7. Факультет геології, географії, рекреації і туризму. Навчальні плани [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-geology.univer.kharkov.ua/index.php/zoo/navchalni-kursi>. – Назва з екрану.

8. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Кафедра геології. Дисципліни кафедри [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geologia.univer.kharkov.ua/index.php/gazeta-kompas/predmeti-kafedri-geologiji>. – Назва з екрану.

9. Луговий В. Теоретико-методологічне обґрунтування педагогічного феномену викладання // Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія / Володимир Луговий. – Київ, 2011. – С. 5–32.

10. Медиатека [електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0>. – Назва з екрану.

11. Криклива О. М. Використання відео на уроках німецької мови [електронний ресурс] / Ольга Миколаївна Криклива // Методична скринька. – 2013. – Випуск 9. – Режим доступу : <http://journal.osnova.com.ua/download/28-57-37628.pdf>

12. Юрко І. В. Використання тренінгових технологій навчання у підготовці фахівців для підприємницької та управлінської діяльності / І. В. Юрко, Л. М. Шимановська-Діаніч, М. В. Гунченко ; монографія. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 161 с.

13. Бадюк Ю. В. Формування фахових знань майбутніх молодших спеціалістів будівельного профілю засобами ділових ігор : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Юрій Володимирович Бадюк. – Чернігів, 2009. – 20 с.

М. С. Кузько

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У БУДУЩИХ ГЕОЛОГОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «ГЕОЛОГОРАЗВЕДОЧНОЕ ДЕЛО»

В статье раскрыты вопросы профессиональной подготовки будущих геологов в процессе изучения курса «Геологоразведочное дело»; осуществлен сравнительный анализ содержания учебной программы и объема часов на изучение в различных высших учебных заведениях по данной дисциплине; предложены пути совершенствования содержания учебной дисциплины и представлена методика использования медиатехнологий для формирования профессиональной компетентности будущих геологов.

Ключевые слова: геологоразведочная дело, будущие геологи, профессиональная подготовка, кейс-метод, медиатехнологии.

FORMING INTENDING GEOLOGISTS PROFESSIONAL COMPETENCES DURING THE "EXPLORATION WORK" COURSE STUDYING

The article describes the issues of intending geologists professional training during the "exploration work" course studying; the comparative analysis of the curriculum content and the amount of study hours in various higher education institutions are conducted; the ways of improving the discipline content and methodology of using media technology to forming intending geologists professional competence are presented.

Keywords: exploration work, intending geologists, professional training, case method, media technology.

УДК 371.134:372

Н. П. Кравчук

**ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
(КРИТЕРІАЛЬНИЙ АПАРАТ)**

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, зумовлена модернізацією системи освіти, що висуває нові вимоги до підготовки фахівців нового рівня, здатних здійснювати формування цілісності індивіда, охоплюючи всі сторони його життя, а головною місією педагога є збереження, змінення та відновлення здоров'я дітей. У статті визначено основні критерії (когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний, практично-діяльнісний), рівні (високий, середній, низький) та показники сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (потреба у набутті знань, вмінь і навичок щодо власного здоров'язбереження та здоров'язбереження оточуючих людей). Обґрунтовано дефініції «критерій», «показник», «рівень».

Ключові слова: майбутні вихователі, критерії, показники, рівні, здоров'язбережувальна компетентність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нині наука про здоров'я людини дедалі більше знаходить своє відображення в системі педагогічної освіти, від якої залежить підготовка педагогів, здатних виховувати культуру здоров'я різних верств суспільства [1, с. 15]. Тому сучасна система освіти вимагає від вихователів усебічного розвитку особисті дошкільників з врахуванням їх індивідуальних здібностей та збереження резервів здоров'я. Для ефективної організації здоров'язбережувального процесу в дошкільних навчальних закладах (далі ДНЗ) вихователі мають знати методи та засоби, якими формується здоров'язбережувальна компетентність (далі ЗЗК) дітей дошкільного віку, види здоров'язбережувальних технологій, вміння організувати та здійснювати здоров'язбережувальну діяльність (далі ЗЗД), підвищувати рівень рухової активності дітей, моделювання та використання різних форм та методів здоров'язбереження, вміння здійснювати рефлексію ЗЗД тощо.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти готовності майбутніх вихователів ДНЗ до формування ЗЗК дітей дошкільного віку, а також критерії та показники розглядалися у працях Т. Андрющенко, Н. Денисенко, К. Крутій, О. Фунтікової, Г. Беленької та ін. Проте поза межами дослідження залишилася проблема визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ.

Виклад основного матеріалу. Формування ЗЗК у майбутніх вихователів ДНЗ розглядається нами як інтегративна якість особистості, яка охоплює когнітивно-інтелектуальний, мотиваційно-ціннісний, практично-діяльнісний компоненти. Розкриваючи суть кожного компонента, ми виділили їх критерії та показники.

Задля визначення рівнів сформованості ЗЗК майбутніх вихователів ДНЗ було визначено критерії та показники сформованості їхньої ЗЗК. З цією метою розкриваємо зміст дефініцій